

El Protocol de Kyoto i l'Estat espanyol

L'objectiu del Protocol de Kyoto per a l'Estat espanyol és que la mitjana de les seves emissions nacionals, en el període 2008-2012, no superin més del 15% les emissions de l'any 1990, és a dir, 333 milions de tones de CO₂ eq.¹, com a màxim al final del període establert. No obstant això, segons els últims inventaris oficials, l'any 2006, les emissions espanyoles van superar un 50% les emissions de l'any base, i es van allunyar un 35% del compliment del compromís acordat.

Plans d'acció i estratègies per a l'any 2020

L'Estat espanyol, igual que la resta de països de la Unió Europea, té l'obligació de redactar un Pla nacional d'assignació (PNA) per al període 2008-2012, en el qual s'assignin drets d'emissió a cadascuna de les instal·lacions dels anomenats «sectors inclosos». Aquests sectors –definites a la directiva 2003/87/CE– són el conjunt d'instal·lacions, les activitats de les quals produeixen grans quantitats de gasos amb efecte d'hivernacle (producció d'energia elèctrica, fabricació de ciment, transformació de metalls ferris, etc.). Assignar emissions a aquestes instal·lacions –és a dir, limitar la quantitat de CO₂ que pot emetre cadascuna– és la manera de lluitar contra el canvi climàtic per la qual s'ha decantat la Unió Europea, ja que, delimitant les emissions d'unes quantes instal·lacions, es controla una gran quantitat de gasos amb efecte d'hivernacle. En el cas de l'Estat espanyol, en assignar drets d'emissió a les aproximadament 1.000 instal·lacions que pertanyen als sectors inclosos, s'actua sobre el 45% de les emissions imputables a tot l'Estat.

Al PNA, també es descriu el procediment que l'Estat espanyol seguirà per assolir els objectius fixats pel Protocol, incloent-hi la totalitat d'emissions espanyoles, és a dir, tenint en compte tant els sectors inclosos com els anomenats «sectors difusos» (transport, residencial, agricultura). Les previsions d'evolució de les emissions nacionals en el moment de redactar el PNA (2005) indicaven que, fins i tot considerant les mesures de reducció adoptades fins llavors, les emissions per al període 2008-2012 serien del 150% les de l'any base. Davant d'aquestes pèssimes previsions, el PNA va establir en un 137% l'objectiu de reducció. Mitjançant mesures addicionals a les que ja s'han adoptat, i per poder complir amb el 115% fixat pel Protocol de Kyoto, al Pla es va preveure la compensació del 22% d'excés, gràcies a l'absorció per augment de la vegetació (2%) i a l'ús de mecanismes de flexibilitat previstos en el Protocol (20%).

Un altre punt destacat del PNA és que estableix un repartiment proporcional de l'esforç per reduir emissions entre els sectors inclosos i els difusos; és a dir, els sectors inclosos tenen assignades uns 150 milions de tones de CO₂ anuals, corresponents a un 45% de les emissions que l'Estat espanyol pot emetre durant el període 2008-2012. Encara que el repartiment sigui proporcional, les previsions de la tendència a l'augment de les emissions dels sectors difusos són molt més elevades que les emissions dels inclosos. És lògic, ja que, des de l'any 2005, amb el primer PNA, totes les empreses que formen part dels sectors inclosos tenen la responsabilitat individual de no sobrepassar els drets d'emissió que els han estat assignats, mentre que les empreses, institucions i particulars dels sectors difusos no la tenen.

5B

Anna Pagès
Arquitecta

¹ Eq. = equivalent. Existeixen diversos gasos amb efecte d'hivernacle, dels quals el CO₂ és el més significatiu. Amb el terme «equivalent», s'indica el valor dels altres gasos convertits a l'equivalent en CO₂.

Per a les empreses dels sectors inclosos, les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle s'han convertit en un factor de competitivitat, ja que els costos del compliment es traslladen al client que adquireixi els seus béns i serveis; són, per tant, més competitives les que aconseguixin la mateixa quantitat de producte amb la mínima quantitat d'emissions. En canvi, la responsabilitat del compliment dels sectors difusos no recau sobre cada focus emissor, sinó que recau sobre l'Estat, la política de reducció del qual, a part de tenir una implementació costosa i resultats poc immediats, no imposen limitacions reals ni penalitzacions determinants a les activitats que més emeten.

Les estratègies, les mesures i els instruments que el Govern espanyol ha posat en marxa per aconseguir el compliment del Protocol de Kyoto són molt diversos i afecten tots els sectors, tant de manera transversal com particular. Les mesures transversals o horitzontals són, per exemple, les mesures fiscals que permeten reduir els preus a les opcions que produeixen menys emissions. D'altra banda, diverses iniciatives proposen mesures específiques per reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle en l'àmbit sectorial, com per exemple el pla estratègic d'infraestructures de transport 2005-2020 (PEIT), el codi tècnic de l'edificació i el Reglament 842/2006 sobre determinats gasos fluorats amb efecte d'hivernacle, entre d'altres.

A l'Estat espanyol, les emissions associades al consum energètic representen al voltant d'un 75% de les emissions comptabilitzades pel Protocol de Kyoto, per la qual cosa es poden destacar dues normatives que actuen sobre les emissions associades a l'energia. D'una banda, el Pla d'energies renovables (PER) 2005-2010, que s'encarrega de les fonts de generació d'energia, i, de l'altra, l'estratègia d'estalvi i eficiència energètica (E4) 2004-2012, que incideix sobre el consum energètic.

El PER, aprovat l'any 2005, constitueix la revisió del pla de foment de les energies renovables (PFER) 2000-2010, els resultats del qual, l'any 2004, es van mostrar insuficients per poder assolir els objectius proposats. El pla vigent actualment (PER) manté l'objectiu general del PFER, que consisteix en la idea que les fonts d'energia renovables cobreixin com a mínim el 12% de la demanda total d'energia primària l'any 2010, encara que modificant els esforços per àrees inicialment previstos. A més, el PER incorpora noves exigències de la Unió Europea en matèria de generació d'energia, concretament l'objectiu indicatiu que l'electricitat generada amb fonts renovables assoleixi el 29,4% del consum nacional brut d'electricitat l'any 2010, i també un altre objectiu indicatiu per al mateix any, amb l'objectiu que l'ús de biocarburants o altres combustibles renovables en el transport arribi al 5,75% del total de gasolina i gasoil comercialitzats. Amb l'aplicació d'aquest pla, es preveu un estalvi de 27,3 milions de tones de CO₂ l'any 2010. Aquest estalvi es calcula considerant la diferència entre l'energia generada amb fonts renovables prevista per a l'any 2010 i la que es va generar l'any 2004.

El segon document que convé destacar, l'E4, es va aprovar l'any 2003 amb tres objectius bàsics: millorar la intensitat energètica del país, reduir l'elevada dependència energètica exterior i coadjuvar en la consecució dels compromisos adquirits per l'Estat espanyol en matèria de medi ambient. A l'E4, s'avaluen els potencials de millora de l'eficiència energètica per sectors (indústria, transport, agricultura i pesca, edificació, residencial i serveis, serveis públics i transformació de l'energia) i es proposen mesures de reducció dels consums mitjançant canvis tecnològics i de consum.

Per calcular el potencial d'estalvi d'aquestes mesures, es compara el consum de «l'escenari base» amb el de «l'escenari d'eficiència»: es compara el consum més probable previst sense considerar cap estratègia d'estalvi amb el consum resultat d'aplicar

les mesures d'eficiència. D'aquesta manera, l'estalvi que cal esperar l'any 2012 és d'uns 15 milions de tep (tones equivalents de petroli), que representa una reducció del 8,6% respecte dels 180 milions de tep projectats en «l'escenari base» per a aquest any.

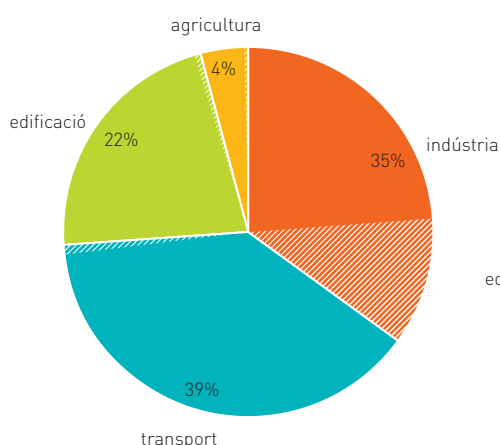
Les mesures i els instruments necessaris per implantar l'E4 es concreten en el Pla d'acció de l'E4 2005-2007 i en el Pla d'acció de l'E4 2008-2012. En aquests plans, consta una especificació detallada de les actuacions concretes que defineix terminis, línies de finançament i responsabilitats dels organismes públics involucrats. A més, per a cada mesura, s'avaluen els estalvis d'energia, les emissions de CO₂ i els costos.

El primer Pla d'acció (2005-2007) pretenia aconseguir un estalvi acumulat de 12 milions de tep d'energia primària equivalents a 32,5 milions de tones de CO₂ amb una inversió de 7.920 milions d'euros. El segon Pla d'acció de la E4 per al període 2008-2012 és la continuació del primer, i, per tant, recull l'experiència i els resultats del primer període. Així mateix, incorpora esforços addicionals necessaris per poder complir el Protocol de Kyoto, la qual cosa obliga a incrementar les reduccions del consum energètic previstes inicialment a l'E4, sobretot dels sectors difusos. Aquestes modificacions van motivar que el segon pla d'acció s'anomenés Pla d'acció de l'E4 Plus (PAE4+) 2008-2012. L'estalvi que pretén aconseguir l'any 2012 és de 25 milions de tep, 10 milions de tep més que els previstos a l'E4 inicial. D'altra banda, s'estima que l'estalvi acumulat durant els cinc anys de vigència del pla serà de 88 milions de tep d'energia primària equivalents a 238 milions de tones de CO₂, i es calcula que la inversió necessària serà de 22.185 milions d'euros.

Finalment, el juliol de 2007, es va aprovar l'Estratègia espanyola de canvi climàtic i energia neta, horitzó 2007-2012-2020 (EECCCEL), en la qual es defineix el marc d'actuació que han d'abordar les administracions públiques a l'Estat espanyol (Govern, comunitats autònomes i entitats locals) per assegurar el compliment dels compromisos actuals en matèria de canvi climàtic, i millorar la capacitat d'assumir nous compromisos en el futur. L'EECCCEL es complementa amb el pla de mesures urgents de l'EECCCEL, que pretén aconseguir unes reduccions addicionals, algunes previstes en el PAE4+, de 60 milions de tones de CO₂ eq. en el període 2008-2012.

Emissions per sectors l'any 2004 a Catalunya i Espanya

Catalunya

Espanya

